

Via Italia

meulenhoff.nl

Rosa van Gool

Via Italia

Italië voorbij pizza, maffiosi en dolce vita

MEULENEERT

Deze publicatie is tot stand gekomen met steun van het
Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten.

ISBN 978-90-896-8376-2

ISBN 978-94-023-2722-9 (e-book)

ISBN 978-90-492-1285-8 (audio)

NUR 320

Omslagontwerp: Pankra

Omslagbeeld: © George Clerk / Getty Images

Auteursfoto: © Keke Keukelaar

Kaart op pagina 7: Thomas Meerlo

Vormgeving binnenwerk: Steven Boland

© 2026 Rosa van Gool en Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

De uitgever heeft ernaar gestreefd alle rechten van derden te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen contact opnemen met Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

Inhoud

Proloog	9
1 Italië bestaat niet	19
2 De maffia is als betonrot	37
3 Ons verleden is onze toekomst: de marketing van nostalgie	55
4 De Mussolini-mythe	71
5 Op de golven van de Middellandse Zee	89
6 Het paradijs bewoond door duivels	107
7 Een land met ander licht	123
8 In handen van dinosaurussen	143
9 Het beloofde land	163
10 De wereld wil bedrogen worden	185
Epiloog	207
Dankwoord	218
Verantwoording	220

..... Venetië

..... Parma

..... Predappio

..... Florence

..... Rome

..... Foggia

..... Napels

..... Messina

Proloog

De pier van Lampedusa was leeg. Een dag eerder zat hij nog vol met honderden mensen, wachtend onder aluminium warmtedekens, had ik gezien op een televisiescherm in mijn appartementje in Rome. ‘Lampedusa staat op instorten!’ luidden de koppen in de Italiaanse pers.

Het was mei 2021. De eerste nieuwe piek in overstekers van de Middellandse Zee diende zich aan, vlak na de grote daling door de coronacrisis. Er waren in 48 uur tweeduizend mensen op onzeewaardige bootjes overgestoken, de levensgevaarlijke reis vanuit Tunesië en Libië wagens. Kortom, genoeg reden voor een kersverse, energieke Italië-correspondent als ik om naar het eiland af te reizen.

Maar toen ik twee vluchten en zo’n dertig uur later zelf voor de betonnen pier stond, een zuidelijk aanhangsel van een toch al verdwaald splintertje Italië, was de zogeheten Molo Favalaro leeg. Hier gebeurt wel erg weinig, constateerde de onervaren correspondent in mij lichtelijk verontrust.

PROLOOG

Op de kade ernaast waren een paar vissers bezig met het uit de knoop halen van hun netten. Een vriendelijke twintiger met indrukwekkende biceps wilde me wel te woord staan. ‘We zijn niet geschokt door de aankomsten. Het is niets nieuws,’ legde Salvatore Riso kalm uit.

Hij was visser. Ook op zee kwamen ze vaak bootjes met vluchtelingen en migranten tegen, vertelde hij. Toen hij hoorde dat ik uit Nederland kwam, begon hij te stralen. Zijn moeder was Nederlandse, vertelde hij enthousiast.

Ook ik kon mijn geluk niet op. De kade mocht dan leeg zijn, maar ik was hier zomaar op de vermoedelijk enige Nederlandse bewoner van Lampedusa gestuit, een geweldig personage voor mijn verhaal.

Haar zoon gaf me zonder enig probleem haar nummer, maar de blijdschap was van korte duur. Zodra ik haar aan de telefoon vertelde dat ik op Lampedusa was als journalist en haar graag zou interviewen voor de krant, veranderde haar toon. ‘Daar werk ik niet aan mee,’ zei ze beslist, en ons gesprek was ten einde.

Ik slenterde verder over de boulevard van het enige gehucht op het minuscule eiland, nog geen 11 kilometer lang en op het breedste punt 3,5 kilometer breed. Na aankomst was ik van de landingsbaan naar mijn hotel gewandeld, binnen een kwartier.

Op aanraden van mijn collega van de NOS, die er een paar maanden eerder nog was, ging ik op zoek naar een scooterverhuurder. In het hectische Romeinse verkeer reed ik niet graag scooter, maar hier durfde ik het wel aan.

Terecht, want de grootste bedreiging bleek achteraf een andere dan het verkeer: de zon. Te laat realiseerde ik me dat we hier 250 kilometer ten zuiden van Tunis waren, en dat

de zonkracht ook half mei al te veel was voor mijn bleke huid.

Niet alleen qua ligging, maar ook geologisch gezien is Lampedusa Afrikaans. Het ligt bijna 100 kilometer dichterbij Tunesië dan bij Sicilië, en is technisch gezien een soort pukkeltje (een 'horst') op de Afrikaanse aardplaat.

De grond is er rotsiger dan op Sicilië, de lucht droger. Tijdens mijn scooterrondje over de hoofdweg die het eiland rondgaat passeerde ik de mooiste felblauwe zee, beeldschone verlaten strandjes en rijen palmbomen die ik ooit gezien heb.

Daarna sloeg ik af, landinwaarts. Op zo'n 2,5 kilometer van de pier lag het opvangkamp, ingeklemd tussen de bescheiden heuvels. Maar toch: zelfs op dit mini-eiland lukte het de autoriteiten om de vluchtelingen en migranten zoveel mogelijk aan het oog en oor te onttrekken.

Langs de ijzeren hekken moest een piepjonge patrouillerende militair voorkomen dat ik meer dan een paar woorden met de mensen in het kamp wisselde. Voor de hermetisch gesloten ijzeren poort interviewde de Zwitserse tv-crew met wie ik in het vliegtuig naar Lampedusa zat een hulpverlener van het Rode Kruis.

Passagiers naar het eiland vallen vrijwel allemaal in drie categorieën, constateerde ik eerder die dag bij het uitstappen: terugkerende eilanders, vakantiegangers en journalisten. De laatste groep is herkenbaar aan hun grote tassen met camera's en statieven (televisie) of aan het feit dat ze alleen reizen en rusteloos om zich heen kijken (krant). Aan de hand van die criteria identificeerde ik behalve de Zwitsers ook een collega van een Italiaanse krant.

We kwamen elkaar de dagen daarna voortdurend tegen, want we maakten allemaal min of meer hetzelfde rondje

over het eiland. In een soort ongecoördineerde estafette gingen we langs bij de mensen die wél iets wilden zeggen, of daaraan vanwege hun beroep niet met goed fatsoen konden ontkomen.

Zo sprak ik de priester, een woordvoerder van een hulporganisatie en de burgemeester. Om zijn hoofd hing tijdens het interview een permanente wolk sigarenrook, om hem heen drentelde een grote entourage van gedrongen mannen met onduidelijke assisterende functies.

Alle geïnterviewden zeiden min of meer hetzelfde: ja, een trieste situatie. Maar nee, geen paniek, het was business as usual. Wat had ik dan op Lampedusa verwacht aan te treffen? Een crisis, opwinding, chaos, of in elk geval iets in die richting, als ik eerlijk ben. Meer dan vier jaar na mijn bezoek vind ik die verwachting hopeloos naïef.

Want na vijf jaar correspondentschap in Italië ken ik de vele manieren waarop onze nieuwsmachine de neiging heeft om de complexe werkelijkheid plat te slaan. Sterker nog, ik heb er soms zelf aan meegedaan, als radertje in dat grote mechaniek.

In dit geval was het mechanisme simpel. Ik, nieuwbakken correspondent vol reislust, liep warm voor vertrek, aangevuurd door de alarmerende toon van mijn Italiaanse collega's ('Lampedusa staat op instorten!'), nog niet wetende dat dit soort koppen een jaarlijks terugkerend ritueel zijn.

Op de links geëngageerde buitenlandredactie van *de Volkskrant* in Amsterdam is altijd belangstelling voor migratieverhalen, dus mijn voorstel om af te reizen naar het eiland kon meteen rekenen op enthousiasme. Ook omdat het voor mij goed was om er een keer te zijn geweest, vond mijn chef. Daarin had ze helemaal gelijk, maar om een an-

dere reden dan ik vooraf dacht. Ik heb er namelijk meer geleerd over hoe nieuws werkt dan over migratie.

* * *

Wie de naam Lampedusa hoort, denkt aan bootvluchtelingen, lijden op zee, en tragische verdrinkingen. Niet voor niets, helaas. De tragische schipbreuken bij het eiland vinden ook nu nog elke zomer plaats.

Toch is de plek inmiddels eerder een symbool dan een op zichzelf nieuwswaardige plek, al was het maar omdat de toegang tot zulke tragedies voor journalisten uiterst beperkt is. Het eiland is een synoniem geworden voor de Europese worsteling met migratiepolitiek. De naam ‘Lampedusa’ is een abstractie, die als argument fungeert in politieke discussies in Rome, Brussel, soms misschien zelfs Den Haag.

Afhankelijk van je politieke kleur kun je er allerlei kanten mee op, maar de naam van het eiland dient meestal twee doelen. Enerzijds om paniek over oncontroleerbare migratie op te stoken (‘Lampedusa staat op instorten!’). Anderzijds om te betogen dat Italië in de steek gelaten wordt en andere – meestal Noord-Europese – landen meer verantwoordelijkheid moeten nemen. Het eerste argument is populairder bij politiek rechts, het tweede vaker te horen in het centrum of op links.

Op beide valt veel af te dingen, merkte ik toen ik op het eiland was. Ze hadden niet veel te maken met de realiteit die ik er aantrof. De bewoners leefden er veelal van het nog altijd bloeiende toerisme, dat tijdens mijn bezoek meer last had van de coronapandemie dan van migratie.

De eilanders waren vooral vanwege het toerisme niet

PROLOOG

happig op journalisten: ze wilden de associatie tussen bootvluchtelingen en hun eiland niet nog verder versterken. Het merendeel van hen leidde een kalm leven, volledig gescheiden van de tragedies op zee, als verkeer dat op twee parallelle, gescheiden wegen rijdt.

Het brengt me bij een van de grootste tekortkomingen van de nieuwsjournalistiek, waar ik vaak mee worstel. Er is geen prikkel om na een lange en dure reis te besluiten een verhaal níét te schrijven. Die beslissing wordt dan ook zelden genomen, terwijl het in mijn ogen soms journalistiek de juiste zou zijn.

Als een krant een verslaggever naar Lampedusa stuurt, komt er in principe een verhaal, ook als ter plaatse blijkt dat er niet zoveel te melden valt. Of dat nu komt doordat ik er te laat ben, of doordat het – zoals ik zelf vermoed – überhaupt niet de juiste plek is om lezers meer inzicht te geven in migratie.

Dat is niet alleen een eenvoudige kostenoverweging, maar komt ook voort uit de eeuwige honger van de krant, die elke dag weer vol moet met zoveel mogelijk verse nieuwtjes en reportages uit verre oorden. Voor de jongere lezer klinkt dit misschien als een achterhaalde redenering uit het pre-internettijdperk, waarin informatie schaars in plaats van overvloedig was. Maar op krantenredacties is het een diepgewortelde en nog altijd aanwezige reflex.

* * *

Lampedusa staat symbool voor de worsteling van Italië en Europa met migratie. Maar de afgelopen jaren zag ik allerlei plekken op het schiereiland waar die worsteling veel groter is, waarvan vrijwel niemand de naam kent. Wij jour-

nalisten gaan generatie op generatie naar Lampedusa om het verhaal van de migratieworsteling te vertellen.

Vervolgens vinden we dat verhaal daar ook, maar dat is weinig verrassend: een klassiek geval van ‘zoekt en gij zult vinden’, of met een chiquer woord, confirmation bias. Chefs van nieuwsmedia hoor ik weleens spreken over het ‘ophalen’ van reportage-elementen. Oftewel: het onderwerp en de strekking van een stuk zijn al bepaald, de reis dient vooral nog om het geheel te verlevendigen met kleurrijke lokale details en interviews.

De uitdrukking staat voor mij haaks op de nieuwsgierige houding die een journalist zou moeten hebben. Ik probeer af te reizen vol vragen, met zo min mogelijk stellige overtuigingen en verwachtingen, zonder antwoorden.

Want waarom zou je überhaupt nog naar een plek toe gaan als je vooraf al weet wat je daar aan zult treffen? Dan wordt de reportage een cynische invuloefening, waarvoor je scènes en quotes hebt uitgetekend (op Lampedusa: de burgemeester, de bootvluchteling achter het ijzeren hek, de hulpverlener?) die je komt ‘ophalen’ alsof het ingrediënten bij de supermarkt zijn.

Helaas ligt de neiging tot het bevestigen van stereotypen en het herhalen van clichés in de nieuwsjournalistiek altijd op de loer. Het is het risico van een enkelvoudig verhaal, een min of meer vaststaand frame dat iedereen van elkaar herhaalt en dat niet onwaar is, maar wel zeer onvolledig. Journalisten en redacties doen dat niet uit onwil, maar vooral vanwege haast, beperkte ruimte en de wens om aan te sluiten bij de belevingswereld van de lezer. In de buitenlandjournalistiek is de neiging nog net wat sterker aanwezig, en in het geval van Italië is zij bijzonder sterk.

PROLOOG

Dit boek gaat over de vele manieren waarop onze voorliefde voor stereotypen en clichés onze blik op Italië bepaalt. Daarin speelt ook het land zelf, zijn geschiedenis en cultuur een rol. Italië heeft om meerdere redenen een unieke relatie met zijn eigen beeldvorming. Een van de belangrijkste is het toerisme, dat eerder bestond dan het land zelf.

* * *

Ook op Lampedusa is toerisme inkomstenbron nummer één. Het is, zoals gezegd, de voornaamste reden dat de bewoners niet zo dol zijn op journalisten, die het eiland in hun ogen in een kwaad daglicht stellen. Dat had ik die eerste dag nog niet helemaal begrepen. Een tikje verloren liep ik door de hoofdstraat, op zoek naar een bord pasta en een voxpop, een interviewtje met een inwoner die me wél iets interessants wilde vertellen. Ik ging een bar met *tavola calda* in, zo'n typische lunchplek waar de grote schalen vol pasta al klaarstaan, tegen een zachte prijs.

De tv's stonden aan, zoals in veel Italiaanse horeca gebruikelijk is. Op het scherm zag ik dezelfde beelden die me een dag eerder van Rome naar Lampedusa hadden gebracht, van de rijen mensen onder aluminiumdekens op de volle pier. Ze wachtten op een covidtest voordat ze naar het opvangkamp mochten, vertelde de voice-over.

Buiten was de betonnen pier nog altijd even leeg. 'Is dit van gisteren?' hoorde ik een ober die naar het scherm keek vertwijfeld vragen. Ik sprak een etend gezelschap aan, maar ook deze eilandbewoners voelden er weinig voor om met een journalist te praten over de overstekers die hun eiland passeerden. 'We zien het alleen op het journaal,' zei een meisje, terwijl ze naar het beeldscherm knikte.

Ik belde mijn chef. Er is hier eigenlijk weinig gaande, zei ik licht verontschuldigend. Ze stelde me gerust: 'Dan schrijf je dat op.' Ik vloog terug naar Rome met in mijn rugzak een ietwat ingewikkelde reportage, waarin ik de grote woorden van de Italiaanse pers ('Lampedusa staat op instorten!') contrasteerde met de kalmte die ik op het eiland aantrof.

'Lampedusa wacht hete zomer met opvlammende migratiediscussie in Italië', wist de eindredactie er in de kop nog van te maken. Het nieuws werd niet zozeer de gebeurtenis zelf van de vele aankomsten, maar de discussie eromheen.

Het was de waarheid, maar vermoedelijk een iets te complexe boodschap om veel indruk te maken op lezers in een krantenstuk van negenhonderd woorden. Van mijn NOS-collega die er een paar maanden eerder was, kreeg ik toen we een paar dagen later samen Aperol Spritz zaten te drinken op een Romeins terras wel een nadrukkelijk compliment. 'Je hebt echt goed beschreven hoe het daar is,' vond hij.

Ik was er als beginnend correspondent uiteraard blij mee en voelde me gevlaid, maar de opmerking zette me ook aan het denken. De dingen beschrijven zoals ze zijn lijkt me onze enige taak, dus waarom is het überhaupt een compliment waard? Doet niet iedere collega dat? Wat klopt er eigenlijk van het beeld dat wij buitenlandse journalisten van dit eindeloos ingewikkelde, grote, diverse, beeldschone én oerlelijke land schetsen?

In mijn eerste half jaar Italië bleek het gat enorm tussen het geromantiseerde beeld dat buitenlanders van Italië hebben en het inktzwarte beeld dat veel Italianen erop nahouden. Beide zijn een karikaturaal uiterste van de waarheid.

PROLOOG

In mijn eerste week in Rome zat ik te praten met een groepje Italiaanse dertigers die al snel vrienden zouden worden. In mijn gebrekkige Italiaans probeerde ik hun uit te leggen waarom ik de in hun ogen totaal onlogische weg van Noord-Europa naar Rome had afgelegd, terwijl zij en zovelen van hun generatie juist niets liever wilden dan wonen en werken in Amsterdam, Londen, Berlijn.

Ik hakkelde dat ik de problemen van hun land – de haperende economie, slechte openbare voorzieningen, kortzichtige politiek – heus wel zag, maar dat ik toch van Italië hield. Ze barstten in goedmoedig maar sceptisch lachen uit. Mijn ‘houden van Italië’ klonk als een toespraak van vaderlandslievende politici als Silvio Berlusconi of Giorgia Meloni, legde een vriendin me grijnzend uit. Ik haalde mijn schouders op, maar was vanaf dat moment terughoudender met mijn liefdesverklaringen. Want wat wist ik, een buitenlander die er vijf dagen woonde, in vredesnaam over van Italië houden?

1

Italië bestaat niet

De nacht van Napels rook naar zilte lucht en vuurwerk. ‘Ooo, maaaaa, maaaaa, weet je waarom mijn hart zo hard klopt?’ hoorde ik een groep mannen op de boulevard zingen. Meteen beantwoordden ze hun eigen vraag, met een gebrul uit het diepst van hun kelen: ‘Ik heb Maradona gezien, ik heb Maradona gezien!’ Toen volgde het slot van het bekende Napolitaanse supportersliedje: ‘O, mama, ik ben verliefd.’

Ik hoorde het gezang toen ik op de avond van 25 november 2020 door Napels liep. Drie weken eerder was ik naar Rome verhuisd en die namiddag zwierf ik nog door de zachte herfstzon in de Romeinse wijk Trastevere. Niet ver van mijn nieuwe appartement genoot ik van de vrijheid die bij mijn verse wonderlijke droombaan hoorde, toen plotse-ling mijn telefoon ging.

‘Heb je het al gehoord?’ vroeg de buitenlandchef vanuit Amsterdam op opgewonden toon. Het is vermoedelijk de nachtmerrie van elke beginnende correspondent om die

vraag te krijgen, en al helemaal om hem met een stamelend ‘nee’ te moeten beantwoorden. Dat deed ik toch maar, want het was waar. Intussen begonnen er in rap tempo rampsce-nario’s over elkaar heen te buitelen in mijn hoofd, van een zware aardbeving in Umbrië tot een terroristische aanslag op de metro van Milaan.

‘Diego Maradona is dood,’ klonk het aan de andere kant van de lijn. Ik slaakte een (hopelijk onhoorbare) zucht van opluchting. Verdrietig nieuws, maar ik hoefde niet zonder enige ervaring met nieuwsverslaggeving op een tragische rampplek af te stormen. Bovendien had ik mijn eerste re-portagereis eerder dezelfde maand uitgerekend naar Na-pels gemaakt, dus de hoofdstad van Zuid-Italië was geen onbekend terrein meer voor me.

Een paar uur later stapte ik uit een taxi bij het stadion van Napoli, nadat ik snel mijn koffertje in een hotel in het centrum van de stad had achtergelaten. Officieel gold er op dat moment een avondklok in Napels vanwege de corona-pandemie, maar daar trokken zowel de voetbalsupporters als de autoriteiten zich op de avond van Maradona’s dood weinig van aan.

Langs het hek had zich meteen een altaar gevormd voor de overleden Argentijnse stervoetballer, die kort ervoor zijn zestigste verjaardag gevierd had. *Essere Napoletano è meraviglioso* – ‘het is geweldig om Napolitaan te zijn’ – stond er in het Napoli-blauw op een spandoek geborduurd. Rode graf-kaarsjes, zoals je overal in Italiaanse kerken vindt, hielden het doek op zijn plek. Ik sprak vaders en zonen, moeders en dochters, die me keer op keer hetzelfde verhaal vertelden: Maradona liet de zon schijnen in het door ellende geplaag-de Napels.

De Argentijn kwam in 1984 naar de stad. In 1987 leidde hij de eeuwige underdog voor het eerst in de geschiedenis naar het landskampioenschap van Italië. Napels was toen nog niet het populaire toeristische oord dat het tegenwoordig is, maar een armoedige havenstad.

Rauw, geteisterd door georganiseerde misdaad en nog kampend met de naweeën van de zware aardbeving in Irpinia, op 23 november 1980. Daarbij vielen bijna drieduizend doden en raakten meer dan een kwart miljoen mensen in de regio hun huis kwijt. De impact op het toch al lijdende Napels was enorm.

Toen Maradona vier jaar later naar Napoli kwam, was dat een lichtpuntje voor de voetbalgekke stad, die tot dan toe maar een matig team had. 'Het was alsof Messi nu naar FC Groningen zou gaan,' legt een zachtaardige ingenieur me uit, terwijl hij de tranen uit zijn ogen veegt. Hij is naar het stadion gekomen met zijn twee zoons.

De emotie komt op een Noord-Europese lezer misschien overdreven of melodramatisch over, maar de komst van Maradona gaat voor veel Napolitanen over meer dan voetbal. Het is een verhaal over verlossing, een eigen voetbalmythologie met een duidelijk katholiek script. De Napolitaanse voetbalfans maken geen geheim van de verbinding tussen voetbal en religie, waarin de rol van de Argentijn evident is: hij is Jezus Christus.

De dag na Maradona's dood passeerde ik Bar Nilo, in het drukke centrum van Napels. Daar staat een kleine glazen kubus met een minuscuul plukje pluizig zwart haar van Maradona erin. De eigenaar vond de haren ooit op zijn vliegtuigstoel, nadat hij achter de voetballer in het toestel had gezeten, legde hij me op serieuze toon uit. Hij

maakte er een relikwie van en bouwde er een soort altaar omheen.

Van de schaduwzijden die de man zeker ook had – zijn cocaïneverslaving en banden met de maffia, om maar iets te noemen – wilden de Napolitanen niets weten. Privézaken die er niet toe doen, zeiden de mensen die ik er de dag na zijn dood voorzichtig naar vroeg. Een typisch Italiaanse redenering, al realiseerde ik me dat op dat moment nog niet zo.

Ik had mijn handen die vroege dagen vol aan prozaïscher zaken, zoals het verstaan van mijn geïnterviewden. Want mijn Italiaans was op dat moment nog wat wankel, maar voor veel Napolitanen bleek dat geen reden om me tegemoet te komen. Ze beantwoordden mijn vragen zonder aarzelen in het Napolitaans – een taal, géén dialect.

Een van mijn eerste straatinterviews vond plaats in buitenwijk San Giovanni, bij de muurschildering van Maradona. Angelo Ambrosetti, een vriendelijke veertiger met een krantje onder zijn arm, legde me uit dat hij vroeger van school spijbelde om Maradona te zien trainen, en dat hij hem later hoopte terug te zien als trainer.

De rest van het uitvoerige interview kon ik helaas niet gebruiken, realiseerde ik me al terwijl ik nog naar hem stond te luisteren met mijn telefoonrecorder in de hand. Afgezien van die paar zinnnetjes verstond ik namelijk geen woord.

* * *

Het klinkt wat oneerbiedig, maar de dood van Maradona was voor mij als beginnende buitenlandse correspondent het perfecte drama om te verslaan. De emoties van de ge-

interviewden lagen voor het oprapen, maar de rouw kwam voor niemand zo dichtbij dat het echt tragisch werd.

Bovendien spreekt alles in Napels tot de verbeelding, zeker als het om voetbal gaat. Muurschilderingen, vuurwerk en uitbundige menigten in helblauwe Napoli-shirts langs de boulevard doen het goed op beeld. Maar ook een ander element ervan is mediageniek, en een rode draad in de berichtgeving over Italië: een zekere speelsheid, lichtheid of zelfs komische kant.

Want ja, voor veel Napolitanen is Maradona's keuze voor hun stad een verhaal over verlossing, en hun emoties zijn echt. Tegelijkertijd gaat verslaggeving over Maradona's dood of voetbal in Napels – zelfs binnen Italië – ook altijd minstens deels over de aan waanzin grenzende emotionele betekenis die de Napolitanen aan het spelletje toevoegen.

Ook voor dat verhaal is geen betere hoofdpersoon te bedenken dan Diego Maradona. Want wie vertolkt het idee van spelen als zin van het leven beter dan de Argentijn? Denk alleen al aan Maradona's legendarische warming-up op de tonen van 'Live Is Life', in voorbereiding op de UEFA Cup-finale in München in 1989. De manier waarop hij met losse veters een Duits voetbalstadion en de wereld in vervoering bracht, is eerder een dans dan een warming-up, en boven alles een spel.

Voor de lezer werkt de aanwezigheid van af en toe een speels, minder serieus onderwerp in de krantenkolommen bovendien als een soort *comic relief*. Althans, dat is de hoop van redacties. Het is vermoedelijk ook een reden dat lichte verhalen uit Italië vaak behoorlijk wat ruimte krijgen, ondanks hun luttele soortelijk gewicht.

De ongeschreven mediawet dat verhalen uit Italië speels en grappig mogen zijn, geldt niet alleen in Nederland. Ook van mijn Britse collega's hoor ik regelmatig dat hun redactie weer gebeld heeft met het verzoek om 'iets luchtigs', om het loodzware wereldnieuws mee af te wisselen.

'Mysterie van doorgesneden banden opgelost: de Italiaanse politie arresteert een hond met ontstoken tandvlees,' schreef mijn collega Angela Giuffrida van *The Guardian* bijvoorbeeld op 4 december 2023. 'Bewoners van Vastogirardi dachten aan een vete tussen burens of intimidatie door de maffia,' begint het artikel. Maar wat blijkt? De dader was een hond met geïrriteerd tandvlees, dat hij probeerde te verhelpen door aan autobanden te knagen, alsof het een soort tandenstokers waren.

Angela kreeg weliswaar het verzoek tot 'iets lichts' uit Londen (de Gaza-oorlog was destijds net begonnen), vertelde ze me bij de kerstborrel van onze vereniging van buitenlandse journalisten, een paar weken na publicatie. Daarop diepte ze de hond met ontstoken tandvlees zelf op uit de krochten van de lokale pers. De prikkels daartoe zijn groot, want veel buitenlandse correspondenten krijgen als freelancer per bijdrage betaald. Zo'n licht nieuwsberichtje is weinig werk – hooguit een paar telefoontjes – en wordt ook nog eens goed gelezen.

Maar zulke koddige en tamelijk nietszeggende gebeurtenissen zullen ook plaatsvinden in Spaanse, Portugese, Franse of Duitse dorpen. Toch worden ze vanuit deze landen niet of veel minder vaak tot buitenlandse nieuwtjes gepromoveerd. Hoe komt dat? Ook in die landen bestaan immers lokale sufferdjes, waarin vast ook onbeduidende nieuwtjes staan.